

מסורת הש"ס

- ↑ כחצות כו: טו. (א) סוכה לו: וט"ז, (א) פרה פ"ב מ"א, (ד) סוטה מו, (ט) [פרה פ"ב מ"א ע"ש], (ו) [במדבר יט], (ז) [כל זה שייך לעיל בד"ה עודה].

תורה אור השלם

- ↑ זאת תקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל וקחו אליך קרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה במדבר יב עז:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה על וכו' משום דשם נתרצית לו. עיי לקמן דף ע"ב מוס' ד"ה אכא:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה רבינא וכו' ולכנר רבעה לא חיישין: (ב) ד"ה וכו לא מדי אין להקשות, י"ב כהא לישנא הוא דנף מד לקמן ובסוריות ספ"ב ובינמות דף גט ע"א: (א) ד"ה לא ס"ד דו"ה דמשום דו"ה לא הדי"א: (ד) תוס' ד"ה על ידי וכו' שאין תלות שנתרצית:

מוסף רש"י

ע"י ממון מותרת לבעלה. דמרתמי להפסד ממון ואינן מפקינן אסורא (תובנות כו:), ע"י נפשות. שהיה נדונות למות, אסורה לבעלה. דהולכי וניהנין בה הפקר חוששין שמה נתרצת באשת מנה (שם), וחו לא מיירי. אין לדון לאחר דבר זה (סוכה לו:) אין להשיב על כך (יבמות לו. וקדושין כא:) תנו לינא לאקשוי מידי (שחיבין קא) לינא לנטיי מידי (בבבא דין סב.) אין להקטע דבר זה (שם סו:), הניחי עליהן. על פיה (סוטה מו. ושם: עליה), עודה של שקין. אגריה של שקין (שם), פסלה. ונע"ג דלאו עול הוא ונעליה לחודיה מוסקלא עול, נעליה לחודה ואפילו שלא משכה (שם), ובעגלה עד שתמשוך. שחטטלט המאש מעט, דבעגלה כתיב אשר לא משכה (שם),

רבינא. מהדר לתרוצי מתני' וברייתא דלעיל לעולם חשדי ומתני' לכתחילה קתני דאין מעמידין משום דלמא רבע לה וברייתא דקתני אין חוששין משום רובע משום גרבע דיעבד דמשום לשעבר קבעית למיסרה דלמא כבר רבעה ולכבר (א) ארבעה לא חיישין: ו**מנא סימרא**. דלמדי דחשדי ציה שני לן צין לכתחילה צין לדיעבד ולכתחילה לא מייחדינן ליה צהדייהו והיכא דלייחד לא מיתסר ולא אמרינן נבעלה לו: ע"י **ממון**. שהיתה חייבת ממון מותרת לבעלה: **הפסד ממון**. דסבר אי צעילנא לה תו לא פרע לי בעלה מידי: **סדע**. דמשום הפסד ממון הוא דשרי לה דקתני על ידי נפשות שנתחייבה הריגה אסורה לבעלה אלמא היכא דלא מירתת להפסד ממונו אפקורי מפקר לא וחישינן שמה נבעלה לאחד מנה צריון. ואית דמוקמי לה באשת כהן דמיתסרא באונס וראשון עיקר דכחצות (דף כו:) מוכח דבאשת ישראל קאי: וסו לא מידי. (ט) אין להקשות על דבר זה דודאי טעמא ע"י ממון מותר משום דחיש עובד כוכבים להפסד ממונו: **פרס חטאם**. פרה אדומה: ה"ג **ממאי דלמא כולי עלמא לא חיישי לרביעיה וטעמא דר"א כו': עודה של שקין**. שקין הרבה ריקנין קשורין צידת: **פסלה**. דכתיב^(א) אשר לא עלה עליה צהעלאה צעלמא: ו**צעגלה**. עגלה ערופה אינה נפסלת צהעלאת עול: **עד שתמשוך צו**. דכתיב צעגלה (דברים כא) אשר לא משכה צעול. »(לשנא אחרینא עודה עץ שטווין צו שקין): (א) לא ס"ד. דטעמא דר"א משום עודה: **דמשום הנאה פורתא**. להקל מעליו משוי מעט: לא **מפסיד טובא**. דמיס יקריס של פרה אדומה אלא ודאי טעמא משום רביעה הוא: יקחו. ימכרו קרי ציה ויקחו: אלא

קיוהה כתיב בהו ודלמא עד

כ"כ צודאי ואיכא למישא דלמא רבעה: **ע"א** ידי ממון מותרת אבערה. פ"ה דמייירי באשת ישראל וקשיא דא"כ היכי מוכח דשרי ומתני' דהכא ורבי פדת דבסמוך לית להו ההוא שניא דלעיל דאדס חס על צהמתו כו' מדמהדרי אשניא אחרנא ומימה א"כ מה יתרוו משני המשניות

רבינא אמר לא קשיא הא לכתחלה הא דיעבד ומנא תימרא דשאני בין לכתחלה בין לדיעבד דתנן לא תתייחד אשה עמהם מפני שחשודין על העריות ורמיניהו (א)האשה שנחבשה בידי עובדי כוכבים ע"י ממון מותרת לבעלה ע"י נפשות אסורה לבעלה אלא לאו ש"מ שאני לן בין לכתחלה לדיעבד ממאי דלמא לעולם אימא לך אפילו דיעבד נמי לא והכא היינו טעמא דמתיירא משום הפסד ממונו תדע דקתני סיפא ע"י נפשות אסורה לבעלה (ו)תו לא מידי רבי פדת אמר לא קשיא הא רבי אליעזר הא רבנן (ד)דתנן גבי פרת חטאת ר' אליעזר אומר אינה נקחת מן העובדי כוכבים וחכמים צמיתירין מאי לאו בהא קמיפלגי דר"א סבר חיישינן לרביעה ורבנן סברי גלא חיישינן לרביעה ממאי דלמא דכ"ע לא חיישינן לרביעה והכא היינו טעמא דרבי אליעזר כדרב יהודה אמר רב (ז)דאמר ר' יהודה אמר רב יהניח עליה עודה של שקין פסלה ובעגלה עד שתמשוך בה מר סבר חיישינן ומר סבר לא חיישינן לא ס"ד משום ניהא פורתא לא מפסיד טובא ה"ג לימא משום הנאה פורתא לא מפסיד טובא התם יצרו תקופו ודלמא דבולי עלמא לא חיישינן לרביעה והכא היינו טעמא דר"א כדתני שילא דתני שילא מ"ט דר' אליעזר ידבר אל בני ישראל ויקחו אליך בני ישראל יקחו ואין העובדי כוכבים יקחו לא סלקא דעתך דקתני סיפא (י)וכן היה רבי אליעזר פוסל בכל הקרבנות כולן ואי סלקא דעתך כדתני שילא בשלמא פרה כתיב בה קיוהה אלא כולהו קרבנות לא פליגי רבנן עליה דרבי אליעזר אלא

אין מעמידין פרק שני עבודה זרה

רבינא אמר הא אכתחילה הא דיעבד. לכאורה משמע דרבינא דהכא ורבי פדת דבסמוך לית להו ההוא שניא דלעיל דאדס חס על צהמתו כו' מדמהדרי אשניא אחרנא ומימה א"כ מה יתרוו משני המשניות שנהגו למכור מוכרין דלעיל צפ"ק (דף יד:) ואין לומר שיתרוו כשנוי"א קמא דרצ דלעיל צמקוס שהחירו למכור החירו ליחד דלא נחשדו ארביעה כיון דלא קס דלף רצ הדר ציה משום טעמא דפרש"י וי"ל דודאי צין רבינא צין רבי פדת אית להו שניא דעובד כוכבים חס על צהמתו לענין שלא יאסור למכור להם צשום מקוס ואף צמקוס שנהגו שלא למכור נמי לינא אסורא אלא מנהגא דכפרישית מיהו מיסתבר להו דלענין קרבן יש לנו להחמיר ולאסור אף צמקוס שמוכרין ולא לסמוך על אותו טעם דעובד כוכבים חס על צהמתו אי לאו טעמא דיעבד לרבינא ולר' פדת דמוקי לה כרבנן דלא חיישין לרביעה כלל וא"ת ור' יוחנן דמשני לקמן (דף כד:) גבול יש לה פחותה מצת שלש נעקרת צת שלש אינה נעקרת מה יתרח מההיא דמקוס שנהגו למכור מוכרין משמע כל צהמות אפילו יתרות על שלש ועוד דפחות מצת שלש נמי היה לו לאסור שמה תשהה אלוו עד שתהיה צת ג' וירצענה וי"ל דכן פירוש דבריו פחותה מצת ג' ודאי נעקרת וצת ג' רוב העשמים אינה נעקרת אצל אינו ודאי כ"כ הילכן צמקוס שנהגו מוכרין אפילו צת שלש דעובד כוכבים חס לפי שאינו יודע צודאי דוואג שלא תעקר ולענין קרבן מוקי ההוא דלוקחין צפחותה מצת ג' ולא מיציעיא צמקוס שמוכרין דשרי ליקח אלא אף צמקוס שנהגו שלא למכור לוקחין לקרבן כיוון דודאי נעקרת חייס עלה ולא רבעה ומה שנהגו שלא למכור משום חשש דרביעה לאחר שלש דכפרשינן אצל צת שלש אין לוקחין דאינה נעקרת כ"כ **ממון מותרת אבערה**. פ"ה דמייירי באשת ישראל וקשיא דא"כ היכי מוכח דשרי **צדיעבד** משום דאמרינן דודאי לא נבעלה דלמא לעולם אימא לך דנבעלה ומיהו להכי שריא משום דאשת ישראל איתא לך דנבעלה ומהו נתרצית ליה לכך נראה לפרש דודאי מיירי באשת כהן דאף באונס אסורה והכא מותרת דאמרינן ודאי לא נבעלה וכן משמע צפרק שני דכחצות (דף כו: ושם) דפשיטא ליה לתלמודא דמתניתין מיירי באשת כהן דמיייתי עלה צגמרא התם ההוא מעשה באשה אחת שהורגנה באשקלון ורחקוה צני משפחתה ליה באשת ישראל הוה ההוא עובדא מאי קאמר ורחקוה צני משפחתה לא הוה להו לרחק אלא לבעלה ועוד מתוך המשנה יש להוכיח דמייירי באשת כהן דקתני על ידי ממון מותרת לבעלה טעמא דע"י ממון דמרתת אהפסד ממונו הא שלא על ידי ממון אסורה ואף על פי שאין תלות (ו) נתרצית כיון שאינו ע"י נפשות ואי באשת ישראל אמאי אסורה אלא ודאי באשת כהן והא דנקט מותרת לבעלה ולא נקט מותרת לכהונה משום סיפא נקט דע"י נפשות אסורה לבעלה והתם אף באשת ישראל אסורה לבעלה דאיכא למימר משום פחד נפשות נתרצית לו וא"ת מאי ס"ד דרבינא דצעי לאוכוחי היתר דיעבד מהכא הא ודאי דמשום הפסד ממונו הוא וי"ל דסבר רבינא דכיון דנחבשה שהיא מסורה צידו היה לו לאסור באשת כהן ולמיחש מיהא לבעילת אונס ואע"ג דאיכא הפסד ממון ומדשרינן הכא דיעבד ה"ה איכא דליכא הפסד ממון ותלמודא דחי דלית ליה הך סברא אלא אית ליה הפסד ממונו שאני: **תדע** דקתני **סיפא ע"י נפשות אסורה אבערה**. תימה מאי קאמר תדע דלמא שאני ע"י נפשות דאיכא למימר מחמת פחד נתרצית לו ותצעתו אצל שלא ע"י נפשות מותרת ואף היכא דליכא הפסד ממון וי"ל דודאי שלא ע"י ממון אסורה דאי ס"ד מותרת אמאי נקט רישא הפסד ממון ליתמי שלא ע"י נפשות מותרת אלא ודאי הפסד ממון דוקא נקט וסיפא דקתני ע"י נפשות ה"ה שלא ע"י נפשות אסורה לכהן דבה איירי אלא צא להשמיענו דאף לישראל אסורה דאיכא למימר מחמת פחד נתרצית לו: **וְאִתָּן אֶא מִיָּד**. פי' דודאי הפסד ממון שאני אצל יחוד צעלמא אימא דאסור אף צדיעבד תימה אס כן לא הנחת צת לאצרהס אצינו אשת כהן יושצת תחת צעלה דא"א שלא תתיחד עם שום עובד כוכבים שעה אחת וכיון דליכא הפסד ממון חיישינן וי"ל דאין זה אלא דחוי צעלמא כלומר מהכא לא תוכיח ומכל מקום דברי רבינא אמת הן וי"ל דאפילו לפי המסקנא אין לאסור יחוד מועט דדוקא נחבשה שאני לפי שהיא מסורה צידו כעין צהמה דהכא צידו לרבעה אצל היכא שאינה תחת ידו של עובד כוכבים כלל ויכולה לצעוק ויהיה לה מושיע ודאי העובד כוכבים מרתת ואין לאוסרה על אותו יחוד וכן עיקר וצירושלמי דחי דאין דמיון אשה לצהמה שאני אשה שדרכה ללוות ואפילו חרשת דרכה לרמוז: **הַרְתָּם יָצְרוּ תַּקְפּוּ**. תימה לעיל דאמר רב עובד כוכבים חס על צהמתו ורבי פדת נמי אית ליה ההוא שנוי"א דכפרי' נימא יצרו תקפו מכ"ש דפרה דדמיה יקריס י"ל שאני הכא כיון דדמיה יקריס עומדת למכור לישראל וכיון שהוא ודאי מוכר הפרה וסבור הוא להעלים ואינו חושש כיון שיצרו תקפו: ש"מ

כג.

ט א מיי' פ"ח מהל' אסורי ביאה ה' ל סמג לאון קא עוש"ע אה"ע ס' ז עקיף יא:
י ב ג ד מיי' פ"א מהל' פרה אדומה הלכה ז סמג לאון עטו:

רבינו הגנאל

ופריק רבינא לא קשיא מתני' לכתחילה אין מעמידין לוקחין ואין חוששין דלמא רבעה מרתנן לא תתיחד אשה עמהן מפני שחשודין על העריות. ותנינן האשה שנחבשה על ידי ממון מותרת לבעלה מאי לאו לכתחילה לא תתיחד ואם נתיחדה דיעבד אין חוששין לה. ודחינן לה שני הכא דמתיירא לבוא עליה משום הפסד ממונו. תרע שהוא כך דקתני סיפא נחבשה על ידי נפשות אסורה לבעלה כיון דאין לו ממון עליה ודאי בא עליה. ר' פדת משני מתני' ר' אליעזר היא דאסר והא דתני לוקחין רבנן דשרו. דתנן בפרה בפי' שני גבי פרת חטאת ר' אליעזר אומר אינה ניקחת מן העובדי כוכבים והכמים כשרינן. ודחינן ודילמא ר' אליעזר ורבנן לאו משום דחיישי לרביעה אלא דכ"ע לא חיישי לרביעה דיעבד כרבינא ואין חשודין בפרה אלא משום מלאכה כדרב דאמר הניח עליה בפרה אדומה עודה של שקאין פסולה. פי' עודה חבק מצוייר (א) של עריסם שאוגרין אותה בבהמה ודומה לעיל שפוסל את הפרה. ר' אליעזר חייש ורבנן לא חיישי (ובצעלה) [ובפרה] כתיב אשר לא עלה עליה עול משעה שזעלה עליה פסלה. ובעגלה כתיב אשר משכה ומוכרין בפרה כולו טעמיהו דרבנן דלא חיישי משום עודה של שקאין. דמשום ניהא פורתא לא מפסיד טובא. דאמר דלמא מרגשי ישראל ולא זבני לה הכא נמי בשאר בהמות נימא משום הנאת רביעה לא מפסיד טובא ואפילו לכתחלה ליכשרו. ודחינן גבי רביעה יצרו תקפו. והדרין לטעמא אחריחי ודלמא כולי עלמא לא חיישי לרביעה כלל. (ו)ר' אליעזר בר שילא דתני מאי טעמא דר' אליעזר דכתיב דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה מישאל יקחו ולא מן העובדי כוכבים. ודחינן לא ס"ד דתנינן וכן היה ר' אליעזר פוסל בכל הקרבנות. וכי כל קרבנות מי כתיבא בהו קיוהה. ודלמא לא פליגי רבנן על ר' אליעזר

(א) ע"י בערוך ערך עד השעיו מש"כ צסם גנאוים וי"ל בפירוש עודה ע"ש.

(ב) גלאה דליל וטעמא דריא צתמי שילא דמי שילא מי"ט דר"א וכו'.

עין משפט ונר מצוה